

ЩОДО СТАТУСУ ТА ФУНКЦІЙ ОФІСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Артем Євгенович ГОЛУБОВ,

*кандидат юридичних наук, старший науковий
співробітник, заступник директора НДІ публічної
політики і соціальних наук,
доцент кафедри права Національного
аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «Харківський
авіаційний інститут»*

Удосконалення діяльності органів прокуратури відповідно до європейських стандартів, підвищення ефективності виконання покладених на цей правоохоронний орган функцій є чи не одним із найактуальніших питань правової реформи в Україні. І ці питання, починаючи від часу здобуття нашою країною незалежності, на жаль, стоять і досі. Остання за часом реформа прокуратури пов'язана із ухваленням Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» від 19 вересня 2019 року. Одним із центральних моментів цього акта стала зміна структури органів прокуратури, зокрема створення замість Генеральної прокуратури України Офісу Генерального прокурора. В тезах доповіді спробуємо надати оцінку цій новації.

Так, за своїм статусом Офіс Генерального прокурора залишився тим самим вищим органом управління прокуратурою, якою була Генеральна прокуратура України. Це підтверджується аналізом ч. 4 ст. 7, ч. 1 ст. 8 Закону України «Про прокуратуру». Тому фактично мова йде про те, що вказаний вище Закон України від 19 вересня 2019 року не скільки став втіленням змісту нової реформи прокуратури, скільки створив передумови для проведення чергового перенавантаження кадрового складу прокурорів.

Однак, певною новелою ч. 1 ст. 8 Закону України «Про прокуратуру» в редакції Закону України від 19 вересня 2019 року стало те, що на Офіс Генерального прокурора, окрім власне завдання з організації та координації діяльності усіх органів прокуратури були покладені завдання, які стосуються забезпечення функціонування ЄРДР, формування звітності про стан кримінальної протиправності та управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління. Їх аналіз свідчить, що Офіс Генерального прокурора в більшому ступені став виконувати не тільки власне функцію управління реалізацією підпорядкованим прокуратурами функцій прокуратури України. На нього також фактично

покладено функції, які за своїм змістом стосуються організаційного забезпечення діяльності органів прокуратури.

Констатація того факту, що Офіс Генерального прокурора виконує також завдання із організаційного забезпечення діяльності органів прокуратури, дає підстави для відкриття дискусії щодо дійсної його ролі та статусу. І це питання стосується взагалі проблеми організації діяльності прокуратури. З урахуванням наближення статусу органів прокуратури до статусу органів та установ системи правосуддя внаслідок внесення у 2016 році змін до Конституції України (щодо правосуддя), організація функціонування прокуратури має урахувати особливості забезпечення діяльності судової гілки влади.

Ці особливості насамперед пов'язані із розмежуванням у структурі судової влади власне органів, які виконують основну її функцію – функцію правосуддя (судді, суди), а також системи органів та установ, які здійснюють організаційне, матеріально-технічне та інше забезпечення діяльності суддів та судів. Ці суб'єкти і становлять систему органів та установ системи правосуддя (ст. 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Найбільший обсяг дій щодо забезпечення діяльності суддів та судів здійснює Державна судова адміністрація України (п. 2 Положення про Державну судову адміністрацію України). Виходячи із змісту ч. 1 ст. 8 Закону України «Про прокуратуру», на Офіс Генерального прокурора зараз покладаються схожі функції.

Іншим прикладом такого функціонального розмежування є інститут Президента України та діючий при ньому допоміжний орган – Офіс Президента України (п. 3 Положення про Офіс Президента України). І цілком виправдано, враховуючи зміст окремих напрямків діяльності Офісу Президента України, здійснювані Офісом Генерального прокурора вказані вище завдання, відповідають саме такій забезпечувальній та допоміжній ролі.

Тому, констатуючи той факт, що Офіс Генерального прокурора отримав статус вищого органу управління прокуратурою, є всі підстави для висловлення припущення, що він повинен мати статус органу, який би здійснював організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів прокуратури. Це призвело б до більш чіткого розмежування в діяльності прокуратури України власне дій з виконання функцій органів прокуратури та дій по організаційному забезпеченню її діяльності. Також це сприяло б спрямуванню зусиль прокурорів, особливо керівників обласних прокуратур, саме на виконання основних функцій прокуратури.

Саме тому Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» від 19 вересня 2019 року у структурі органів прокуратури України створено на теоретичному рівні передумови щодо можливості розмежування власне прокуратур відповідного рівня та прокурорів, які виконують основні функції цього органу, та структурної його складової – Офісу Генерального прокурора, який би забезпечував функціонування прокуратури України. Таким чином, Офіс Генерального прокурора має отримати статус органу, основними завданнями якого було б кадрове, організаційне, правове, консультативне, інформаційно-

статистичне, експертно-аналітичне, матеріально-технічне, та інше забезпечення здійснення діяльності органів прокуратури України.

Однак це питання потребує свого більш змістовного обґрунтування. Тому перспективним напрямом щодо його розкриття є проведення узагальнення підходів до організації діяльності органів публічного обвинувачення в інших країнах. Як вважається, отримані результати цілком можуть бути покладені в основу подальшого удосконалення діяльності органів прокуратури України відповідно до європейських стандартів та підвищення ефективності реалізації покладених на цей правоохоронний орган завдань та функцій.